Οι «νέες μυρωδιές σαπίλας» της εναλλακτικής Δεξιάς

Πηγή: ΠΡΙΝ | Σελ.: 19 | Ημερομηνία έκδοσης: 19-04-2025

Αρθρογράφος: | Επιφάνεια: 919.2 cm² | Κυκλοφορία: 510

Θέματα: ΜΟΤΙΒΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Γιάννης **Ελαφρός**

Οι «νέες μυρωδιές σαπίλας» της εναλλακτικής Δεξιάς

Η alt-right αναπτύσσεται και στην Ελλάδα ως ένας ακροδεξιός χαμαιλέοντας, καμουφλάροντας φασιστικές απόψεις. Χρησιμοποιώντας τα σύγχρονα Μέσα και ένα ευρύ φάσμα μορφών παρέμβασης εξαπολύουν ταυτοτικό πόλεμο για ιδεολογική ηγεμονία, κηρύσσοντας την αντίσταση κι ένα αντι-κίνημα. Πρόκειται για εναλλακτικό στήριγμα του κεφαλαίου και του συστήματος.

Στεκόμουν πάνω σ' ένα λόφο κι είδα το Παλιό να πλησιάζει, μα έρχονταν σα Νέο. / Σερνόταν πάνω σε καινούργια δεκανίκια που κανένας δεν είχε ξαναδεί και βρωμούσε νέες μυρωδιές σαπίλας που κανείς δεν είχε πριν ξαναμυρίσει. Οι στίχοι του Μπέρτολτ Μπρεχτ από το υπέροχο *Η παρέλαση του παλιού καινούργιου* ταιριάζουν γάντι στο ρεύμα της εναλλακτικής Δεξιάς (γνωστή και ως alt-right). Πρόκειται για φαινόμενο με διεθνή διάσταση, που συνδυάζει την ακροδεξιά αντιδραστική πολιτική, με την πολυμορφία, τα εθνικά χρώματα και την προσαρμοστικότητα, κρύβοντας ή καμουφλάροντας τα αμιγώς φασιστικά ή ναζιστικά στοιχεία.

Τα τελευταία χρόνια η εναλλακτική Δεξιά αναπτύσσεται και στην Ελλάδα, με αποτύπωμα και στις εκλογές. Το 2024 τρία ακροδεξιά κόμματα μπήκαν στην ευρωβουλή (Ελληνική Λύση, Νίκη, Φωνή Λογικής), με τα ποσοστά του ευρύτερου χώρου να φτάνουν το 18%. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της alt-right, ποιες οι διαφορές της από την παραδοσιακή Δεξιά και γιατί είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη για το εργατικό κίνημα και την Αριστερά; Ακολουθούν ορισμένα σημεία, αξιοποιώντας και το πρόσφατα εκδοθέν βιβλίο *Η Εναλλακτική Δεξιά στην Ελλάδα* (εκδ. Τόπος). Είναι μια μελέτη των μεταμορφώσεων της άκρας Δεξιάς στη μεταπανδημική περίοδο σε τέσσερα μέρη: αντιεμβολιαστικό κίνημα, θρησκευτική ταυτότητα, «αντι-woke» εκστρατεία και χρήση της ιστορίας, που υπογράφουν οι Ρόζα Βασιλάκη, Γιώργος Σουβλής, Ανδρομάχη Κουτσουλέντη και Νίκος Αντωνάκος αντίστοιχα.

Πρώτο, η εναλλακτική Δεξιά κοινωνικά εμφανίζεται να εκφράζει τους λεγόμενους «μη προνομιούχους λευκούς», που επλήγησαν ή πλήττονται από την αποβιομηχανοποίηση, τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές, την «παγκοσμιοποίηση» κλπ. Καθώς τα στρώματα αυτά βιώνουν ανεργία και εργασιακή-οικονομική επισφάλεια βλέπουν συχνά ως άδικη την παραχώρηση δικαιωμάτων σε ομάδες που βρίσκονται ακόμα πιο κάτω (όπως οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, οι Ρομά), θεωρώντας πως θα χάσουν και τα λίγα που έχουν. Η alt-right (όπως και οι φασίστες) δεν στρέφεται κατά των «πάνω», κατά του κεφαλαίου, αλλά κατά των «πιο κάτω», πυροδοτώντας τον εμφύλιο των φτωχών.

Δεύτερο: «Με σταθερά εναντιωματική και ''αντισυστημική'' ρητορική, η ελληνική εναλλακτική Δεξιά ερμηνεύει την πολυκρίση που κατατρύχει την ελληνική κοινωνία μέσα από ένα πρίσμα εμμονικά ''ταυτοτικό'': αν και οι ρίζες της ανάδυσης και της δημοφιλίας της είναι κατά βάση οικονομικές (φτωχοποίηση στον απόηχο της παγκοσμιοποίησης και της οικονομικής κρίσης, κατάρρευση του ονείρου της μεσαίας τάξης) η έκφραση της οντολογικής επισφάλειας της εποχής μας δεν εκφέρεται με όρους οικονομικούς αλλά πολιτισμικούς», αναφέρεται στο βιβλίο. Η alt-right επιχειρεί να δώσει ένα «κουκούλι» προστασίας και ιδεολογικής-πολιτισμικής συνοχής στους ακολούθους της. Στα ελλείμματα της εργατικής ταξικής συνείδησης και οργάνωσης ενισχύει τις ταυτότητες του Έλληνα, του χριστιανού ορθόδοξου, του «κανονικού» σεξουαλικά. Ο ντόπιος εμφανίζεται να δέχεται επίθεση από τον μετανάστη, ο άνδρας από τον φεμινισμό. Η ικανότητα αντιστροφής είναι μεγάλη. Η εναλλακτική Δεξιά δίνει μεγάλο βάρος στη μάχη για ιδεολογική ηγεμονία, υπερβαίνοντας τη διαχειριστική και κομφορμιστική αντιμετώπιση της παραδοσιακής Δεξιάς. Η alt-right χρησιμοποιεί ως όπλο την έντονη ηθικολογία, τον ηθικό πανικό, με έντονη ροπή προς τις θεωρίες συνωμοσίας και τον ανορθολογισμό. Βασικό εργαλείο είναι η έννοια της «Κοινής Λογικής», με την οποία επιχειρεί να εμφανίσει ως «κανονικές» τις αντιδραστικές και ξεπερασμένες ρατσιστικές και ομοτρανσφοβικές ρητορικές.

Τρίτο, αν και «η εναλλακτική Δεξιά μοιράζεται με την παραδοσιακή Δεξιά τη διατήρηση των συστημάτων τάξης και εξουσίας και την υπεράσπιση των λεγόμενων παραδόσεων», αναφέρουν οι συγγραφείς (όπως και της καπιταλιστικής ιδιοκτησίας και των διεθνών δεσμών του κεφαλαίου, ΕΕ, ΝΑΤΟ κλπ. θα προσθέταμε εμείς), «και οι δύο τελικά με τη στάση τους είτε προκαλούν είτε υποστηρίζουν τη διατήρηση ή και την επιδείνωση των κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων». Παράλληλα έχουν διαφορές και βρίσκονται σε αντιδικία. Η εναλλακτική Δεξιά εμφανίζεται ως «αντικίνημα», που εκφράζει τους «κάτω», κατηγορώντας τη θεσμική Δεξιά και την κυβέρνηση για στήριξη μεγάλων συμφερόντων, κτύπημα των παραδόσεων και υιοθέτηση προοδευτικής ατζέντας! Η Λατινοπούλου λέει πως η ΝΔ του Μητσοτάκη είναι... αριστερό κόμμα.

> **Η alt-right (όπως και οι φασίστες) δεν στρέφεται κατά των «πάνω», κατά του κεφαλαίου, αλλά κατά των «πιο κάτω», πυροδοτώντας τον πόλεμο των φτωχών**

Τέταρτο, η έννοια του αντικινήματος είναι βασική στη συγκρότηση της alt-right. Αντιγράφει στοιχεία της Αριστεράς (διαδηλώσεις, ακόμα και αντιδικτατορικά τραγούδια), παίρνει «την έννοια της αντίστασης και την επαναπροσδιορίζει –αδειάζοντάς την από ανατρεπτικό κοινωνικό περιεχόμενο-, χαρακτηριστική η περίπτωση του αντιεμβολιαστικού κινήματος», όπου διαμορφώθηκαν οι «νέοι αγανακτισμένοι». Αντίσταση σε πάσης φύσεως δικτατορίες, όχι βεβαίως στη δικτατορία του κεφαλαίου. Αντίσταση στον λεγόμενο εποικισμό που φέρνει η Νέα Τάξη Πραγμάτων, στη «δικτατορία της πολιτικής ορθότητας», στη «woke ατζέντα» κλπ.

Καθοριστική για τη διάχυση της εναλλακτικής Δεξιάς αναδεικνύεται από τους συγγραφείς η περίοδος της πανδημίας, σαν συνέχεια της αναπτέρωσης του χώρου που έφεραν οι κινητοποιήσεις των «Μακεδονομάχων». «Σε μια περίοδο που μεγάλο μέρος του πληθυσμού ήρθε αντιμέτωπο με το ενδεχόμενο του θανάτου» και καθώς υπήρχε μια πολύ αυταρχική διαχείριση από την κυβέρνηση Μητσοτάκη, με παράλληλα τρομερά κενά στη δημόσια υγεία, εμφανίστηκε το πολύμορφο φάσμα των αντι-εμβολιαστών, που μεγάλο μέρος του «εμβολιάστηκε» τελικά με ανορθολογικές προσεγγίσεις. Σε αυτό το κομμάτι επιχείρησε να επιδράσει η alt-right, προβαίνοντας σε ιδεολογικές μασκαράτες: Εμφανίστηκε ως φύλακας των πολιτικών ελευθεριών και της «αυτοδιάθεσης του σώματος» (ισχύει και για το δικαίωμα των γυναικών στην άμβλωση;) Ας σημειωθεί βεβαίως πως «η υπερέμφαση σε μια αίσθηση ατομικότητας που καταπατάται από την εξουσία μοιάζει περισσότερο με μια μετανεωτερική θεώρηση απόλυτης μοναδικότητας του ατόμου, που είναι πλήρως αποκομμένο από το κοινωνικό σύνολο» (Μπάουμαν). Ακόμα και ο ναζί Κασιδιάρης έβγαλε βιβλίο *Η αλήθεια πίσω από τη νόσο Covid-19* στο οποίο μιλάει μέχρι και για... «Άουσβιτς ανεμβολιάστων»!

Πέμπτο, η εναλλακτική Δεξιά «μετατρέπεται σε lifestyle και εισχωρεί σε χώρους όπως η ψυχαγωγία (το gaming) και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης», ενώ είναι πλήθος οι ακροδεξιοί Youtubers.

Έκτο, δεν περιορίζεται σε κόμματα. «Αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα οργανώσεων μη κομματικών, που ανήκουν στη σφαίρα της κοινωνίας των πολιτών (πολιτιστικούς συλλόγους, σωματεία, δημόσιους διανοούμενους, ιδρύματα, επαγγελματικές και θρησκευτικές ενώσεις), πολιτευτές που δρουν ανώνυμα σε τοπικό επίπεδο, ιστοσελίδες, παραδοσιακά και νέα ΜΜΕ». Στην έκδοση *Η Εναλλακτική Δεξιά στην Ελλάδα* υπάρχει αρκετό υλικό για το φάσμα αυτό.